

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

**БАЛЕТ НА ОДНУ ДІЮ «ОБРАЗИ ТВОРЦЯ І МУЗИ МОВОЮ ТАНГО»
(КОМПОЗИТОР ASTOR PIAZZOLLA)**

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи
(творчого проєкту)
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Здобувача вищої освіти
2 курсу 2К групи
Роботіної Поліни Михайлівни

Керівник:
старший викладач кафедри
хореографічних та мистецьких дисциплін,
голова Художньої ради КМАТ імені Сержа Лифаря
Дмитро КЛЯВІН

Рецензент:
Віктор ПРЯНІЧНИКОВ

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії
Протокол № ____ від _____ р.

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ	5
ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА “ОБРАЗИ ТВОРЦЯ І МУЗИ МОВОЮ ТАНГО”»	7
1. Лібрето	7
2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз	8
3. Композиційно-архітектонічна побудова	8
4. Дійові особи та їхня характеристика	9
5. Характеристика музичної основи хореографічного твору	9
6. Сценарно-композиційний план	12
7. Сценографія творчого проєкту	13
ВИСНОВКИ	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	15

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту

Образи творця і музи є одними з найглибших та найстійкіших архетипів у культурі. Вони проходять крізь століття, трансформуючись відповідно до епох, художніх стилів та особистостей митців. У мистецтві танго ці образи набувають особливої емоційної глибини, де особисте переплітається з колективним, любов – із творчістю, а пристрасть – із втратою.

Вибір теми зумовлений прагненням дослідити, як через поетичні та музичні засоби танго втілюються уявлення про творця як людину, одержиму творчістю і коханням, та музу – як джерело натхнення, як символічну фігуру, яка пробуджує художній порив. Танго як жанр поєднує музику, поезію і рух, що дозволяє простежити взаємодію образів на кількох рівнях – текстовому, емоційному, тілесному.

Актуальність теми полягає в тому, що попри велику популярність танго як музичного і танцювального жанру, його символічне навантаження досліджується недостатньо, особливо в контексті образів, пов'язаних із творчістю. Такий підхід дозволяє не лише глибше зрозуміти сам жанр, а й поставити нові запитання про природу натхнення, роль почуттів у творчому процесі та місце музи в сучасному уявленні про митця.

Тема роботи є своєчасною, цікавою з наукової та мистецької точки зору, і дозволяє поєднати теоретичний аналіз із емоційною й естетичною чутливістю до матеріалу.

Мета творчого проєкту – створення хореографічної сьїти за обраною темою.

Завдання творчого проєкту:

- реалізувати на практиці мету творчого проєкту;
- обґрунтувати теоретичні основи творчого проєкту;

- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки;
- обґрунтувати засоби художньої виразності творчого проєкту.

Новизна творчого проєкту полягає в:

- режисерських, лексичних, сценографічних знахідках;
- розумінні сутності мистецтва танго для кожного з персонажів;
- побудові сучасної постановки, яка заснована на важливості

натхнення для митця.

Практичне значення творчого проєкту

Хореографічна сюїта «Образи творця і музи мовою танго» може бути продемонстрована як в театральному залі, так і на камерних сценах.

Участь у проєкті сприяє підвищенню виконавського рівня танцюристів та розширенню акторського діапазону.

Очевидною є просвітницька та виховна роль творчого проєкту, який надає можливість осмислити насичений сценічний матеріал, який об'єднує класичну хореографію, сучасну пластику та стиль аргентинського танго.

Апробація творчого проєкту

Частину творчого проєкту було продемонстровано та перевірено під час передзахисту кваліфікаційної роботи на платформі ZOOM через демонстрацію на екран у великій залі КМАТ імені Сержа Лифаря. Загальна робота буде продемонстрована під час захисту кваліфікаційної роботи (творчого проєкту).

Структура та обсяг пояснювальної записки

Пояснювальна записка складається зі вступу, аналізу джерельної бази, художньо-аналітичних відомостей, висновків, списку використаних джерел (5 найменувань). Загальний обсяг роботи – 16 сторінок.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

«Образи Творця і Музи мовою танго» – це хореографічна сюїта, у якій поєднано елементи класичного танцю, сучасної пластики та аргентинського танго. Постановка розкриває глибоку емоційну та символічну тему – взаємодію митця і його музи як метафору творчого процесу, боротьби, пошуку та натхнення.

Центральною темою композиції є внутрішній світ творця, його залежність від музи як джерела енергії, краси та ідеї. Цей сюжет передається через тілесну мову балету й танго, які, поєднуючись, створюють нову форму сценічного висловлювання – пластичну, емоційну, пристрасну.

Простір у творчому проєкті організовано динамічно. Творець рухається по колу, по діагоналях, чіткими лініями – це підкреслює його пошук і внутрішню напругу. Муза з'являється несподівано, займаючи центральні або периферійні позиції, ніби провокуючи чи навіюючи. Просторові рішення підтримують драматургію, змінюючи атмосферу сцени від напруженої до спокійної.

Композиція будується на ритмі танго (4/4) з характерними акцентами й паузами. У постановці активно використовуються зміни темпу: повільні епізоди – для моментів сумніву, роздумів і ніжності, пришвидшені – для емоційного вибуху або конфлікту. Паузи, характерні для танго, набувають особливого значення – як емоційні зупинки, внутрішні драми.

Динаміка рухів багатоплоскова: творець танцює з напругою, у його пластиці відчувається боротьба, іноді відчай. Муза – текуча, повітряна, але водночас незалежна, іноді різка – як уособлення капризу натхнення. Контраст між ними створює основну емоційну лінію.

Рухова мова постановки поєднує класичні балетні пози, повороти, стрибки з характерними елементами танго. У цьому поєднанні танго стає не лише фоном або стилістикою, а центральним виразовим засобом. Танець

відображає не просто техніку, а характер взаємодії – ведення й опір, тяжіння й втечу.

Хореографічна сюїта має чітку драматургічну побудову: експозиція (зустріч творця з Музою), розвиток (емоційна взаємодія), кульмінація (внутрішнє відкриття) та розв'язка (єднання). Ця форма дозволяє пережити з героями повний цикл творчого становлення.

Хореографічна сюїта «Образи творця і музи мовою танго» є художньою спробою об'єднати символічне наповнення класичного балету з чуттєвістю і драматизмом танго, створивши глибоку хореографічну розповідь про акт творення, одержимість і натхнення.

Задля успішного виконання поставлених завдань допомогли опрацьовані наступні джерела:

1. О. Ю. Енська, А. І. Максименко, І. О. Ткаченко КОМПОЗИЦІЯ ТАНЦЮ ТА МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА;
2. Голдрич Олег. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю;
3. Краса і зміст танго. *Естетика у сучасному світі*;
4. Денис Федорченко. КЛАСИФІКАЦІЯ СУЧАСНИХ СТИЛІВ ТАНГО.

ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА “ОБРАЗИ ТВОРЦЯ І МУЗИ МОВОЮ ТАНГО”»

1. Лібрето

Сцена 1. Кабінет творця

Темна кімната в арт-деко. Серед розкиданих нот, сигаретного диму і зім'ятих бумаг – сидить Творець, занурений у роздуми. Він намагається писати, шукає натхнення, нервово бродить.

Сцена 2. З'являється муза

У тиші кімнати щось змінюється. З темряви виринає жіночий силует – легкий, мов дим, прозорий і невловимий. Це муза. Вона рухається повільно, граційно. Її постать майже невагома, вона ледве торкається Творця, занурює його у свій стан. Між ними виникає зв'язок. Творець зупиняється, прислуховується до неї і завмирає.

Сцена 3. Дует натхнення

Творець і Муза зустрічаються поглядом. Напруга між ними виливається в танець. Простір кімнати перетворюється, Муза більше незамкнена, вона дихає. Дует починається повільно, з нерішучих кроків, він розгортається, як діалог – чіткий, врівноважений, чуйний та прямий. В рухах з'являється структура, форма, логіка. Вони працюють, як єдина система, що поступово переходить у цілісну композицію. І раптом Муза зникає. Дует припинився. Порожнеча.

Сцена 4. Марево зникає

Муза зникає. Її більше немає у просторі кімнати, але присутність зберігається – у відлунні руху, у тиші, що настала. Творець залишається сам, сповнений натхненням. Він не розгублений, навпаки, зосереджений і внутрішньо зібраний. Його рухи стають чіткішими і впевненішими. Творець підходить до столу, бере інструмент і починає творити. Збагнувши, що не

може жити без своєї музи біжить до вікна...

2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз

Форма – хореографічна сюїта.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – балет танго.

Час дії – 30-ті роки XX століття.

Місце дії – кімната Творця.

Тема – взаємодія митця з власним натхненням у процесі творчості.

Ідея – натхнення розширює наші границі, даючи силу для впливу на оточуючий світ.

Надзавдання – завдяки натхненню перестаємо боятися викликів долі.

Конфлікт – боротьба за відчуття буття.

Наскрізна дія – залежність від музи як джерела енергії, краси та ідеї.

3. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція – Творець у стані творчої кризи. Самотність, тиша, відсутність ідей.

Зав'язка – З'являється Муза. Її рухи приносять нову ідею, починається взаємодія.

Розвиток дії – Танго між Творцем і Музою. Через рух з'являється розуміння, але Муза зникає.

Кульмінація – Творець залишається сам, але відчуває внутрішню ясність і силу творити.

Розв'язка – Він бере інструмент і починає творити. Рух стає зосередженим і впевненим.

Фінал – Творець у спокої. Натхнення залишилося з ним. Починається новий етап творчості.

4. Дійові особи та їхня характеристика

Творець – чоловік середніх років, середнього зросту, підтягнутої фактури. Чуттєвий, емоційно розгублений та втомлений бо всередині себе не може знайти натхнення аби продовжити творити. Озирається в пошуках нової думки.

Муза – жіночий образ, тендітний, невагомий, але з палаючим, чуттєвим поглядом, який вабить та зачаровує Творця.

5. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Для музичної основи хореографічного твору було обрано три композиції одного відомого автора Астора П'яццолли.

Астор П'яццолла – один з небагатьох композиторів, що зміг записати й виконати на концертах майже всі свої твори. В останні 10 років свого життя композитор склав більше 300 танго, 50 мелодій до кінофільмів, серед яких такі фільми, як «Піраньї» (Луїс Берланга), «Генріх IV» (Марко Белоккьо), «Світло» (Жанна Моро), «Армагедон» (Ален Жесуа), «Південь» і «Посилання Гарделя» (Фернандо Соланас), а також музику до театральних спектаклів і балетів. В Італії журі премії критиків одностайно нагородило П'яццоллу Першою Премією за Кращий диск інструментальної музики, відзначивши у своєму рішенні: «За сміливість композицій і за різючу творчість у створенні аранжувань, що надають танго нове звучання». В лютому 1993 року в Лос-Анджелесі Астор П'яццолла був номінований на премію Греммі 1992 за твір Oblivion в категорії «Краща інструментальна композиція». [1]

Винайдення «нового танго» (nuevo tango) вважається новаторським підходом Астора П'яццолли, в якому використовується більш багатша гармонія, дисонанси, контрапункти та складніші музичні форми. Говорючі про П'яццоллу, психоаналітик Карлос Кюрі зазначив про поєднання танго з іншими впізнаваними елементами західних музичних культур яке було настільки успішним, що породило новий індивідуальний стиль, що вийшов за

межі цих впливів.

Наприклад, пасакальна техніка обертового басу і гармонічних секвенцій, що була винайдена і широко використовувалася в бароковій музиці XVII-XVIII столітті, яка також є центральною ідеєю в джазі («блукуючий бас») панує в більшості композицій П'яццолі. Іншим зверненням до барокової епохи є доволі складний і віртуозний контрапункт, що іноді слідує логіці фуги, але частіше просто зберігає можливість кожному з виконавців заявити свою лінію. Інша техніка, що є втіленням демократичного права музикантів продемонструвати себе є імпровізація, що походить від джазової концепції, проте в музиці П'яццолі імпровізація заснована на ритміці й інтонаційному словнику звучання танго. [1]

Саме п'єса «Adiós Nonino» П'яццолі стала першою яка мала стандартну структуру всіх майбутніх композицій – швидко-повільно-швидко-повільно-кода, де швидкі частини підкреслюють чіткий ритм танго і терпкі, кутасті мелодичні звороти, а повільні – дають простір для ліричних сольних імпровізацій на бандонеоні на фоні звучання групи струнних.

Улюбленим виконавським складом був квінтет – бандонеон, скрипка, фортепіано, електрогітара та контрабас. Фортепіано використовується як ударний інструмент, що виконує ритмічну функцію, тоді як електрогітара або також виконує цю функцію, або витіває філігранні імпровізації; партія контрабасу створює потужну гармонічну основу звучання всього ансамблю. Успішність аранжувань для такого складу частково пояснюється ефективним розподілом звучання в ансамблі – ансамбль покриває або імітує майже всю тембральну палітру симфонічного оркестру, включно з ударними інструментами, які могли імпровізуватись виконавцями ударами по корпусах своїх інструментів, а також яскравою індивідуальністю кожного з учасників ансамблю. Для стилю, що сприймається одночасно шаленим і заплутаним, подібна концепція розширювала властиві композиторські риси. [1]

Для творчого проєкту було обрано такі композиції, як «Milonga Del

Angel», «El Penultimo» та «Soledad». Які органічно поєдналися між собою задля створення атмосферного відчуття та надання загадковості, таємничості, що відповідає духу 30-тих років минулого століття.

Загальна тривалість цілісної композиції має трохи біле 5 хвилин, але вона вистроєна за законами драматургії.

6. Сценарно-композиційний план

Сцена	Епізод	Учасники	Музика	Світло	Тривалість
1	Кабінет Творця	Творець	«Milonga Del Angel» Astor Piazzolla	Темно. Білий промінь на Творця. Поступово вся сцена залита біло-блакитним	00:00 01:15
2	З'являється муза	Творець, Муза	«El Penultimo» Astor Piazzola	Перехід на фіолетове	01:15 02:16
3	Дует натхнення	Творець, Муза	«El Penultimo» Astor Piazzola	Фіолетове	02:16 04:05
4	Повернення	Творець	«Soledad» Astor Piazzola	Сине	04:05 05:02

Загальна тривалість – 05:02

7. Сценографія

Костюми

Творець: чорний смокінг, біла сорочка.

Муза: блакитно-сіра сукня в стилі 30-х років.

Декорації

Загальна атмосфера:

Сцена оформлена як напівреалістичний простір – не зовсім майстерня, не зовсім сон, щось проміжне між матеріальним і метафізичним світом, де народжується творчість. Основні кольори – глибокі відтінки синього, чорного та теплого золотистого світла.

План сцени

Фон: Велике полотнище або панель, стилізоване під абстрактну картину з мазками, які поступово набувають форми — символ зародження ідеї.

Центральний елемент – Стіл Творця: Сцена має головну точку – дерев'яний стіл із розкиданими паперами, пером/олівцем, або мольберт з недописаним полотном. Це місце зародження творчості.

Стіл/мольберт може бути на платформі, яку пізніше (під час кульмінації) обертають, перетворюючи її на сцену для танцю музи.

Ліва частина сцени: Стіна з вікном або завісою, що пропускає світло – символ повсякденності. Лавка, книги, можливо, шафа з накинутим пальтом – ознаки життя Творця.

Права частина сцени: Завіса з прозорої тканини (органза, тюль), за якою приховується загадкове світло. Там Муза з'являється і зникає.

Сцена має умовний перехід між реальністю та натхненням.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі було здійснено спробу художнього осмислення вічної теми взаємозв'язку Творця і Музи через пластику й емоційність танго – танцю, в якому напруга, пристрасть і мить нерозривної єдності набувають виняткової художньої сили.

У процесі дослідження проаналізовано архетипні образи Творця і Музи у світовому мистецтві, а також простежено їх трансформацію та втілення в хореографії. Особливу увагу приділено танго як особливій формі комунікації, де пластичне вираження емоцій стає драматургічним інструментом.

Також було опрацьовано літературу, яка допомогла в розширенні знань з мистецтва балетмейстера, розуміння як створюються хореографічні композиції, підходи та планування до створення, постановки та відпрацювання з виконавцями всіх компонентів композиційного рішення.

На основі теоретичних напрацювань і власного художнього бачення було створено концепцію хореографічної сюїти, в якій пластична мова танго слугує засобом розкриття творчого процесу, внутрішньої боротьби митця, пошуку натхнення та невлесимого контакту з Музою.

Цей творчий проєкт не лише відкриває нові інтерпретаційні можливості теми Творця і Музи, а й демонструє потенціал танго як мови сценічного висловлення глибоких екзистенційних переживань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астор П'яццола. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.lu/fewjzj> (дата звернення 12.03.2025)
2. Краса і зміст танго. *Естетика у сучасному світі*. URL: <http://estetica.etica.in.ua/krasa-i-zmist-tango/> (дата звернення 22.02.2025)
3. О. Ю. ЕНСЬКА, А. І. МАКСИМЕНКО, І. О. ТКАЧЕНКО КОМПОЗИЦІЯ ТАНЦЮ ТА МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055732.pdf> (дата звернення 02.02.2025)
4. Голдрич Олег. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. / О. Голдрич. - Львів: Сполом, 2006. С. 172
5. Денис ФЕДОРЧЕНКО, КЛАСИФІКАЦІЯ СУЧАСНИХ СТИЛІВ ТАНГО URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/28_2020/part_5/35.pdf (дата звернення 22.02.2025)